

Čís. 9915.

Upravily-li strany úmluvou práva a závazky z rozvázání právního poměru, není žádná z nich oprávněna, by se o své újmě odchýlila od smlouvy a žádala něco, co není odůvodněno obsahem závazného ujednání (na př. vyúčtování o správě a o nynějším stavu t. zv. likvidační podstaty, předložení inventury k oné bilanci k opisu a nahlédnutí).

Povinnost složití vyjevovací přísahu stihá podle čl. XLII uv. zák. k c. ř. s. jen toho, kdo jest podle občanského práva povinen udati jmění nebo dluhy. Povinnost stvrditi přisežně správnost účtu není zákonem stanovena.

(Rozh. ze dne 15. května 1930, Rv I 786/29.)

Alfred J. a Anna M-ová zamýšleli založiti společnost k výrobě ovocných šťáv. Za tím účelem opatřili stroje, nakoupili potřebné zboží, vyrobili větší množství ovocných šťáv a vyrobené zboží prodávali. Ke zřízení společenské smlouvy mezi nimi však nedošlo, nýbrž právní poměr byl zrušen dohodou ze dne 21. února 1927, podle níž měla býti Annou M-ovou zhotovena bilance ke dni 31. března 1927. Žalobou, o niž tu jde, domáhal se Alfred J. na Anně M-ové, by byla uznána povinnou, 1. předložiti žalobci účet o správě a o nynějším stavu likvidační podstaty společnosti stran k výrobě ovocných šťáv, jak jest seznámena v bilanci ze dne 29. března 1927, 2. předložiti žalobci inventární seznam k bilanci ze dne 29. března 1927 v opisu k nahlédnutí, 3. osvědčiti přisežně žádanou dávku na jmění a vykázati účtem. **P r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e** uznal podle žaloby. **D ů v o d y:** Ze skutkových zjištění vyplývá, že nejde ani o sdružení ve smyslu čl. 266 obch. zák. ani o smlouvu ve smyslu § 1175 obč. zák. Čl. 266 obch. zák. obsahuje pojmové ustanovení společnosti příležitostné a předpisuje pro její uzavření smluvní volnost. Příležitostná společnost není společností obchodní. Přece však jest společnost obchodně právní pojmové ustanovení příležitostné společnosti, znamená sdružení k jednomu nebo k více obchodům na společný účet; musí se sdružiti, t. j. uzavřítí společenskou smlouvu, která má býti platnou podle všeobecného práva občanského. O společenské smlouvě nemůže tu však býti řeči. K takovéto smlouvě nedošlo a proto bylo nutno vzíti informaci, by se strany měly čím řídití ve svých vzájemných dalších jednáních. Společnost na výtěžek ve smyslu § 1175 obč. zák. může býti uzavřena jen smlouvou, a to nejen založení nové společnosti, nýbrž i přístup ke smlouvě tu již jsoucí; § 1187 obč. zák. praví výslovně: povinnost členů určuje se přesně smlouvou. Ke smlouvě však mezi stranami vůbec nedošlo. Jde tu jen o společenství ve smyslu hlavy 16. obč. zák. Takovéto právní společenství zakládá však podle § 830 obč. zák. současně jistá obligační práva mezi podílníky. K těmto obligačním účinkům náleží také právo podílníka naléhati na rozdělení výtěžku a za tímto účelem žádati složení účtu (§§ 837, 839, 840 obč. zák.). **O d v o l a c í s o u d** žalobu zamítl. **D ů v o d y:** Odvolací

důvod nesprávného právního posouzení věci jest opodstatněn. Z údajů stran vyplývá, že v létě 1926 zamýšlely založiti společnost k výrobě ovocných šťáv, že obě strany opatřily stroje, nakoupily potřebné zboží, vyrobily větší množství ovocných šťáv a vyrobené zboží prodávaly. Ke zřízení společenské smlouvy mezi stranami však pro rozpory nedošlo. Že tu nejde o sdružení se k jednomu nebo k více obchodům na společný účet ve smyslu čl. 266 obch. zák., vyložil správně soud první stolice. Nejde ani o veřejnou obchodní společnost podle čl. 85 a násl. obch. zák., jak odvolatelka v odvolání tvrdí, již proto, že žalovaná ani ne tvrdila, tím méně prokázala, že z provozování obchodů byla stranám vyměřena daň předepsaná v § 7 uvoz. zák. k obch. zák. Podle názoru odvolacího soudu jest pro spor nerozhodným, zda se posuzuje právní poměr podle § 1175 a násl. obč. zák., či, jak soud první stolice za to má, podle § 825 a násl. obč. zák., ačkoliv žalobce žádá a soud první stolice sám také žalovanou odsuzuje ke složení účtu likvidační podstaty společnosti pro výrobu ovocných šťáv. Právní poměr byl zrušen vzájemnou dohodou podle informace ze dne 21. února 1927. Dohoda tato, ve které práva a povinnosti stran jsou stanoveny, jest jedině pro spor rozhodnou. Podle dohody ujednaly strany zrušení právního poměru a vypořádání obchodů mělo nastati do 31. března 1927. Bilance měla býti zhotovena ke dni 31. března 1927 a zavázal se manžel žalované práce bilanční tak podporovati, by žalobce se zkoušením bilance do 31. března 1927 mohl býti hotov. Měly-li by po zhotovení bilance ještě nastati prodeje, měly býti zvlášť seznamenány, by bilance nemusela býti měněna. Z mezitímního prodeje vyplývající zisk měl býti přímo rozdělen. Dále bylo ujednáno, jak pohledávky stran, jevící se na základě bilance, měly býti in natura nebo v pohledávkách zákazníků zaplacený. Že se bilanci do 31. března 1927 zavázala dle úmyslu stran zhotoviti žalovaná, nikoliv její manžel vlastním jménem, o tom nemůže býti pochybnosti. Neboť jen žalovaná byla v právním poměru k žalobci, její manžel měl zhotovení bilance podporovati a žalovaná také bilanci zhotovenou k 15. březnu 1927 žalobci zaslala. Výpovědí svědka Sch-a, jenž bilanci k žádosti manžela žalované zhotovil, soud první stolice zjišťuje, že bilance ze dne 29. března 1927 k 15. březnu 1927 byla vlastně jen bilancí prozatímní, že ji svědek sám nepokládá za správnou, poněvadž by bylo seznamenati ještě různé položky režijní, pročť že svědek připojil k bilanci dodatek »Omyl výhražen«. Žalobní žádání, o němž soud první stolice napadeným rozsudkem rozhodl, ujednáním tím není odůvodněno. Žalobce v žalobě ze dne 1. července 1927 žádá, by žalovaná byla povinnou uznána o správě a nynějším stavu likvidační masy bývalé společnosti k výrobě ovocných šťáv, jak v bilanci ze dne 29. března 1927 ke dni 15. března 1927 zřízené, pojato jest, složiti účet. Takového práva podle ujednání ze dne 21. února 1927 žalobce nemá, nýbrž je jen dle ujednání toho oprávněn žádati zhotovení bilance ke dni 31. března 1927 a zaplacení pohledávky z této bilance mu příslušející a dále čistý zisk z prodeje po zhotovení bilance do 31. března 1927 zvlášť seznamenáných. Že podle ujednání toho žalovaná převzala správu společného jmění, že

podle ujednání nebo podle úmyslu stran měla vésti po 31. březnu 1927 správu jmění, nebylo tvrzeno, tím méně prokázáno. Žalobce může žádati jen splnění ujednání ze dne 21. února 1927, nikoliv však složení účtu o správě a o nynějším stavu jmění podle bilance zhotovené k 15. březnu 1927. Žalovaná podle ujednání ze dne 21. února 1927 k přísežnému potvrzení složeného účtu zavázána nebyla, není proto toto žalobní žádání odůvodněno ani podle čl. XLII. uv. zák. k c. ř. s., jelikož se v tomto zákonném ustanovení o přísežném potvrzení správnosti a úplnosti účtu nečiní zmínka. Žalobce nemá ani právo žádati, by mu byl předložen soupis inventury k bilanci ze dne 29. března 1927 k 15. březnu 1927 zhotovené k opisu a nahlédnutí. Neboť právo to mu ujednáním ze dne 21. února 1927 přiznáno nebylo, o bilanci k 31. březnu 1927, jež měla býti zhotovena, nejde. Žalobci opis inventurního seznamu k bilanci ze dne 29. března 1927 byl žalovanou zaslán.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Dovolání nelze přiznati úspěch. Odvolací soud posoudil věc po právní stránce správně a dovolatel se poukazuje proto v první řadě na správné důvody napadeného rozsudku, jež nebyly vývody dovolání nijak vyvráceny a k nimž se vzhledem k těmto vývodům ještě podotýká toto: Jádrem věci spočívá v tom, že došlo mezi stranami k úmluvě o disoluci podle informace ze dne 21. února 1927 a že, aný strany touto úmluvou upravily práva a závazky z rozvázání sporného právního poměru, žádná ze stran není oprávněna, by se o své újmě uchýlila od smlouvy a žádala něco, co není odůvodněno obsahem závazného ujednání. To platí především, pokud se žalobce domáhá na žalované vyúčtování o správě a o nynějším stavu t. zv. likvidační podstaty plynoucí z bilance ze dne 29. března 1927, zřízené ke dni 15. března 1927 a předložení inventury k oné bilanci k opisu a nahlédnutí. Žalobce se může domáhati jen splnění úmluvy ze dne 21. února 1927 a může žádati jen to, co mu náleží podle zásad úmluvou stanovených na základě bilance, která měla býti sestavena ke dni 31. března 1927. Povinnost žalované, by složila počet z likvidační podstaty plynoucí z bilance sestavené k 15. březnu 1927 nelze dovoditi ani z obsahu ujednání ze dne 21. února 1927, ani z toho, co následovalo po onom ujednání, zejména po 31. březnu 1927 jakožto dni rozhodném pro rozdělení majetkové podstaty. Odvolací soud správně a v souhlasu se spisy uvádí, že nebylo žalobcem ani tvrzeno, tím méně prokázáno, že podle ujednání ze dne 21. února 1927 žalovaná převzala správu společného jmění, která ji zavazovala k složení počtu. Tím je vyvrácena nejen výtku rozporu se spisy (čís. 3 § 503 c. ř. s.), kterou žalobce v tomto směru uplatňuje, nýbrž i v souvislosti s tím uplatňovaná výtku vadnosti odvolacího řízení (čís. 2 § 503 c. ř. s.). Také nelze uznati, že po úmluvě nastaly okolnosti stranami nepředvídané, které ukládaly žalované povinnost složit účet, o níž se v informaci ze dne 21. února 1927 nečiní zmínka. Žalobci nelze přisvědčiti ani v tom, že

by mu bez žádaného (přísežného) vyúčtování nebylo možno domáhati se nároků z rozvázání sporného právního poměru se žalovanou. Žalobce nebyl vyloučen ze správy společného podniku, byla mu předložena bilance k 15. březnu 1927, kterou podepsal, a inventuru k této bilanci, měl tedy zajisté možnost, by si podle směrnic stanovených úmluvou ze dne 21. února 1927 ujasnil své nároky a mohl je zažalovati. Určení přesné výše nároků, vyřízení případných rozporů o správnosti bilance a pod. mohl ponechati úpravě žalobní prosby po výsledku jednání a dokazování v zahájeném sporu, v němž se mohl ve svůj prospěch dovolávati všech knihovních dokladů. Tím padá též další žalobní žádání, o němž nižší soudy dosud rozhodly, kterým se žalobce domáhá odsouzení žalované k přísežnému stvrzení žádaného udání jmění a vyúčtování. Nepřísluší-li žalobci nárok v tomto směru uplatňovaný, nemůže od žalované žádati ani složení vyjevovací přísahy podle čl. XLII uvoz. zák. k c. ř. s. Stačí proto podotknouti, že žalobce nic netvrdil, z čeho by bylo lze souditi, že v souzeném případě jde o zamlčení nebo zatajení jmění, a že jinak podle uvedeného předpisu zákona povinnost složit vyjevovací přísahu stihá jen toho, kdo podle občanského práva jest povinen udati jmění nebo dluhy, což nelze stotožňovati s povinností přísežného stvrzení správnosti účtu. Takovou povinnost zákon nestanoví (srv. Neumann, Kommentar zu den Zivilprozessgesetzen I., 1927 str. 372 a rozhodnutí nejv. soudu víd. sb. Gl. U n. ř. čís. 1152, 1406 a 3418).

Čís. 9916.

Nájemník, jenž složil stavební příspěvek, nemůže se domáhati jeho vrácení, třeba byla nájemní smlouva pronajímatelem předčasně zrušena, bylo-li v nájemní smlouvě ustanoveno, že nájemce nemá nárok na vrácení stavebního příspěvku, ani kdyby byla nájemní smlouva pronajímatelem předčasně zrušena pro nesplnění závazků převzatých nájemcem ve smlouvě.

Stavebním příspěvkem zvyšuje se po hospodářské stránce úplata za užívání najaté místnosti.

Pokud nepoměr mezi plněním a vzájemným plněním nezakládá o sobě nemravnost smlouvy.

(Rozh. ze dne 15. května 1930, Rv I 770/30).

V nájemní smlouvě, již najal žalobce od žalovaných krám, zavázal se žalobce zaplatiti žalovaným stavební příspěvek 10.000 Kč. Podle odstavce 5. nájemní smlouvy bylo sjednáno, že stavební příspěvek přechází do neobmezeného vlastnictví žalované strany, a to tak, že po skončení nájmu nemá žalující strana nárok ani na úplné vydání stavebního příspěvku ani na částečné. Dále podle odstavce 10. smlouvy byla žalovaná strana oprávněna při nedodržení smluvních podmínek smlouvu ihned zrušiti, a to tak, že žalobce nemůže žádati ani stavební příspěvek,